

--->

NA KOLE PŘES AFRIKU

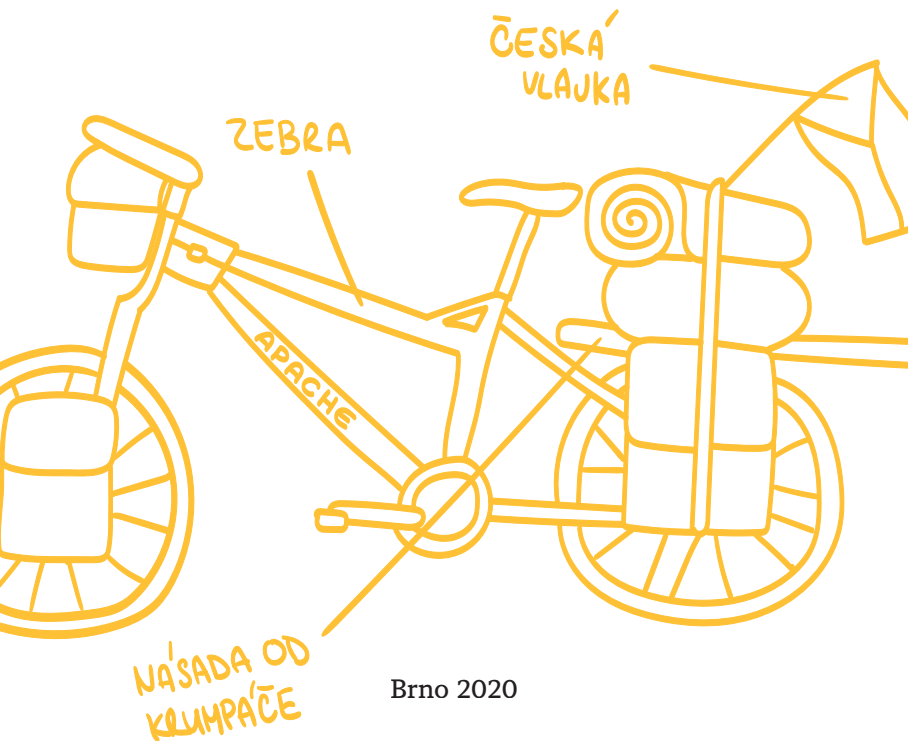
Host

JÁ—

TADĚÁŠ ŠÍMA

Z Prachatic až do Kapského Města

TADEÁŠ ŠÍMA

Brno 2020

NA KOLE PŘES AFRIKU

Z Prachatic až do Kapského Města

Text and illustrations © Tadeáš Šíma, 2020

© Host — vydavatelství, s. r. o., 2020

(elektronické vydání)

ISBN 978-80-275-0325-4 (PDF)

ISBN 978-80-275-0326-1 (ePub)

ISBN 978-80-275-0327-8 (MobiPocket)

DRUHÝ ZAČÁTEK

Na úplně obyčejném barcelonském letišti jednoho všedního listopadového odpoledne přistávají letadla podle letového plánu. Vybaluju kolo z krabice a skládám ho do pojízdného stavu. Osazuju ho brašnami a vyhlížím Olka, který tady měl čekat a na jednu noc mi ve městě poskytnout útočiště. Čekám hodinu, dvě. Telefon mi nebere a začíná se stmívat. Na téhle cestě je to moje první jízda s naloženým kolem, a tak hostitele v mysli častuju všemožnými nadávkami. Stan stavím za tmy na palouku vedle frekventované silnice, odkud je výhled na letiště. Uvnitř stanu mají věci striktní řád. Na jednu stranu skládám brašny z kola a na druhou uléhám na karimatku, na které své tělo budu podle plánu ukládat k odpočinku ještě několik desítek dalších nocí. K večeři pojídám buchty. Ty dvě kila buchety pro Olka za ubytování, kterými jsem přesáhl limit povolené hmotnosti zavazadla a musel jsem zmalované blondýně za přepážkou na pražském letišti vysolit tisícovku. Fakt díky, maminko! Usínám za ohlušujícího zvuku podvozků dopadajících na dlouhé přistávací plochy, který se

mísí s hukotem motorů právě vzlétajících letadel. V porovnání s decibely těchto létajících kolosů se zdá rušná silnice opodál jako nácvik baletu oproti zkoušce heavymetalové kapely v garáži.

Nikdy už se nedozvím, proč mě Olek nevyzvedl. Aspoň mi buchty zbydou i na snídani.

V hlavě se mi honí myšlenky. Já jsem to vážně udělal! A udělal jsem správně? Nechal jsem všechno za sebou. Dobrou práci, nejlepší přátele, rodinu. Vzpomínám na ráno, kdy jsem se loučil s našima. Bez slz se to neobešlo. Myslím i na kluky na letišti, že jsem se za nimi nemohl ani otočit a zamávat jim, jaký jsem měl knedlík v hrdle. Jestli jsem udělal dobře? To se přece nikdy nedozvím, dokud to nezkusím a nedojdu až na konec! Konec. Jenže kde mám ten konec vlastně hledat? V Kapském Městě? Je to jen pouhý bod na mapě. Tam nic neskončí, to vím už teď. Pokud tam dojedu, co bude potom? A chci vlastně nějaký konec vůbec najít? Jak si člověk může klást takové otázky, když je teprve na úplném začátku?

Padla rosa, a tak hned druhý den balím stan mokrý. Kolo zůstalo zamčené u něj. Z barcelonského letiště je to asi dvacet kilometrů do přístavu, kde večer nastoupím na loď do Maroka. S kolem nemůžu na dálnici, a tak jedu po vedlejších silnicích až pod kopec Montjuïc, který jako nezávislý pozorovatel po stáletí dohlíží na lid katalánský. Nerozhodily ho války

španělského lidu vedené na jeho úbočí ani chrámy vybudované na jeho vrcholku starými Římany. Dokonce ani Honza Železný a jeho zlatý hod oštěpem na olympijském stadionu v roce 1992. Montjuïc zůstává klidný i po dobu, kdy na cestě po serpentínách vzhůru k jeho vrcholku v poledním slunci šnečí rychlostí pálím kalorie.

Bolí mě plíce a lije ze mě pot. Už půl kilometru jedu na převod jedna-jedna. Co si počnu v Africe, když nedokážu vyjet ani tenhle kopeček? pomyslím si. Když se otáčím, vidím podobně nabaleného dálkového cyklistu, jak mě pomalu, ale jistě dohání. Tak to ne! Hned první den se předjet nenechám. Stáčí kolo k vyhlídce, kde z něj (jen naoko) ladně seskočím. Když se neznámý cyklocestovatel prožene kolem, kynu mu pravicí, usmívám se a hraju normálně dýchajícího muže, o kterého se zrovna v žádném případě nepokouší infarkt. Jsem na sebe pyšný, tohle se totiž jako předjetí nepočítá. Aspoň v mém podání.

Konečně se doplahočím na vrchol kopce. Prohlížím si olympijský stadion a při sjezdu k přístavu poprvé testuju, jak si vedou brzdy. Osvědčují se. Dolů přijíždím z druhé strany než vloni. Ne že by to byl nějak důležitý údaj, ale zkrátka jsem se tím chtěl pochlubit. Je to z toho důvodu, že vloni jsem do Barcelony došlapal od severu, kdežto letos jsem do centra města přijel od letiště, které se rozkládá jižně od přístavu.

Když jsem do Barcelony přijel v roce 2016, byl jsem v přístavu o den dřív, než mi jela loď do Afriky. Byla sobota a v sobotu se v tomhle městě hledá levný hotel bídně. Vzhlížel jsem tehdy k soše Kryštofa Kolumba, jak ukazuje směrem k Americe. Tedy on ukazuje na východ, takže kdo ví, zda do té Ameriky vůbec dojel. Hned potom mě tenkrát poslal racek. To si člověk zapamatuje. Vypravil jsem se pak do města a na českou vlajku, přišpendlenou na zadní brašně, se chytily dvě holky z Česka. Zkoušel jsem na ně své neodolatelné charisma čerstvě pokálené chechtavým ptákem, ale volný plac na noc neměly. Blbej racek...

Procházel jsem tak vyhřátými uličkami a proplétal se mezi navoněnými turisty s nažhavenými ukazováký, připravenými zmáčknout spoušť svých fotoaparátů, jen co spatří památku či nevšední scenerii. To není nic, co bych vyhledával, a tak jsem zapadl do sportovního baru a objednal si točené pivo. Vyšel jsem ven a u kola stál malý snědý mužík s černým knírkem a trochou vlasů. „Ten váš vůdce je pořád naživu?“ ptal se mě, zatímco si zaujatě prohlížel vlajku. „No, pokud je mi známo, tak červené trenýrky na Hradě ještě nikoho nezabily,“ odpověděl jsem poněkud zmateně. „Vy na Kubě věšíte trencle na hrady?“ zeptal se vyjeveně chlapík. (Jak jsem později pochopil, to, že si někdo splete českou vlajku s kubánskou, není vůbec nic neobvyklého.)

Tak jsem poznal Osvalda. Vlajky opravdu spojují. Osvaldo mi u piva líčil svůj životní příběh. Že se

narodil v Brazílii, jak tam nechal před patnácti lety ženu a své tři dcery a jak se vypravil za moře vydělávat peníze. Byl to přesně takový mužik, kterého má každé město na světě. Je to ten typ, který prochází centrem města a zdraví se se všemi majiteli obchůdků, pivnic, lahůdkářství a všech možných podniků, přičemž na něj všichni shlíží spatra. Později toho večera u něj doma jsem pochopil, proč ho všichni znají. Dealuje lehké drogy. S Osvaldem jsme polkli tři piva a on mi nabídl gauč ve svém malém bytě ve čtvrtém patře domu s úzkým schodištěm a výhledem na přístav. Kouřili jsme hašiš a já mu slíbil, že tu násadu od vidlí, kterou s sebou tahám z domova, nikdy nepoužiju na psy, poněvadž je má Osvaldo velice rád a můj vtip o obraně před psovitými šelmami jako odpověď na otázku: „K čemu máš tu tyč?“ zřejmě nepochopil.

Teď pod Kolumbem stojím znovu. Pořád ukazuje špatným směrem, jako by se za ten rok vůbec nic nestalo. Dávám si pozor na racky a přemýšlím, zda Osvaldovi vzkvétá byznys. Tentokrát nemusím trávit noc v přístavu, přepravní loď *Smeralda* do Tangerangu totiž vyplouvá už v sedm večer. Dvacet osm hodin na palubě lodi bude vyčerpávajících. Nakupuju v obchoďáku hodně jídla, protože tam bych se nedoplátil. Na trajektu jsem v záplavě desítek automobilů jediný cyklista. Zahlédnu i několik expedic s dodávkami polepenými značkami a mapami. Nemám však náladu

se s nimi bavít. Uvazuju kolo k zábradlí v přepravním prostoru a s brašnou plnou jídla stoupám po schodech do kryté části paluby.

Do toho nejlevnějšího oddílu se vejde asi padesát židlí, tudíž padesát cestujících. Naštěstí loď není plná, takže si zabírám hned tři židle vedle sebe, a když ignoruju marocké seriály a muziku linoucí se z reproduktorů televize, dá se tak celkem slušně vyspat. Obsadil jsem místa hned za jediným bělochem v místnosti. Jmenuje se Alex a na téhle lodi na cestě z italské Savony tráví už dvacet hodin. „Tady máš, vezmi si je. Ty cajdáky z televize nejsou to největší zlo, které tu můžeš slyšet,“ povídá, když mi vnucuje špunty do uší. „Myslím, že to zvládnu, ale díky,“ přijímám Alexův dar. Později večer už tomu rozumím. Mohamed spící v rohu místnosti vydává zvuky, že mám občas strach, aby nevytvořily trhlinu v trupu lodi. A tak usínám v tom muslimském chaosu, který už mi opravdu moc chyběl.

Alex si pořídil patnáct let starou dodávku a poprvé vyrazil do světa. „Mám holku v Agadiru a jedu si pro ni. Projedíme Maroko křížem krážem a vrátíme se zpátky do Itálie. V březnu budu mít v Savoně svatbu. Přijed, Tede, mám velkou rodinu a tátův bratranec je tak trochu mafián. Stíháš to?“ ptá se mě.

„Tak trochu mafián?“ vyzvídám ve frontě na marocké razítko v salonku na přídi lodi. Což je asi jediná smysluplná aktivita za celou dobu plavby, když nepočítám sledování telenovel.

„Jo, strejda Francesco dokáže řešit problémy.“

„Jaké problémy?“

„Úplně všechny,“ usmívá se potetovaný fotograf Alex. To se vždycky hodí, mít takového strejdu.

Vyplňuju formulář o vstupu do země, kde na mě čeká kolonka *occupation*, která mi dává nejméně zabrat. Co já vlastně jsem? Já vlastně nejsem vůbec nic! Pamatuju si, že vloni jsem do kolonky štramácky vyplnil: student. Čímž jsem už tehdy lhal, protože jsem měl bakaláře na ČVUT na Fakultě biomedicínského inženýrství v oboru Plánování a řízení krizových situací dokončeného a do navazujícího magisterského studia jsem se nezapsal. Co mám tedy zadat letos?

Byl jsem toho už hodně: výrobce svíček ve svíčkárně, skladník uhlí, montér plastových oken, bourač i stavitel zdí, kuchař, pokrývač, milenec, programátor, student, doučovatel, tahač kabelů, fotbalista, zahradník, elektrikář, konstruktér, fotograf, řečník,

vynálezce, montér satelitů a ladič internetů, dobrovolný hasič, administrativní pracovník, prodavač, uklízeč, nejlepší sběrač kaštanů v Prachaticích v roce 2002, házeč kufrů na letišti, druhý nejlepší sběrač bukvic v Prachaticích v roce 2002 (ten mizera Tomáš měl o kilo víc než já!), štukatér, myč oken, přidavač, řidič a štípač dříví. A tak zapisuju to, čemu jsem se věnoval jako jednomu z posledních, než jsem vyrazil: houbař. Nepříjemně vyhlížející celník si mě po předání formuláře měří pohledem orámovaným hustým obočím a mě najednou napadá, zda jsem nezašel moc daleko a jestli vůbec v Maroku nějaké houby rostou. Pot na zádech se pomalu mění v potůček a já se začínám modlit ke Smotlachovi, aby v Maroku znali hříby. Neměl jsem tam raději napsat mykolog?

Celníka však víc zajímá informace o mém dopravním prostředku než o zaměstnání, a tak mi na zadní stranu pasu konečně vlepí razítko. V téhle chvíli vzniká můj tradiční seriál vymyšlených nevšedních povolání na každých afrických hranicích a světe div se, vždycky mi to projde.

„Dobře dojeď, Tede! A nezapomeň, až budeš mít nějaký problém, přijed' do Savony,“ mává na mě Alex, když zalézá do starého transita.

„Budu na to pamatovat, vždycky se najde problém, který je potřeba řešit. Pozdravuj Rašídu a šťastnou cestu!“ loučím se s ním po dvaceti osmi hodinách kolébání se na *Smeraldě*.

Odemykám kolo ověčené brašnami a přivázané k potrubí u trupu lodi a nasedám na něj. Je to tady. Podruhé vjíždím na africký kontinent a podruhé na kole. Usmívám se a kynu celníkům, kteří chtějí vidět razítko v pase. Je to jiné než před rokem. Je tma. Vloni jsem měl do soumraku, na hledání místa na spaní, ještě asi tři hodiny. Teď je však půlnoc a mně nezbyvá nic jiného než se z přístavu vymotat naslepo. U hlavní silnice na výpadovce z přístavu se pohybuje spousta nekalých žvlů, kteří se jen tak poflákují a občas od vozidel vyjíždějících z trajektu žebrají o něco k snědku. Necítím se mezi nimi moc příjemně a má dušička je malinká. Nepomáhá tomu ani fakt, že se sakra bojím tmy. Zapínám tedy světlomet naplno a jedu do kopce nad přístav, co mi síly dovolí.

Po dvou nepříjemných kilometrech stoupání zastavuju u benzinky a domlouvám se s místním hlídačem, že si na travnatém plácku u parkoviště postavím stan. Ujišťuje mě, že jsem v bezpečí a nemusím se ničeho bát, že parkoviště bude celou noc pod jeho

bedlivým okem. Pokud neusne, tak mu to celkem i věřím. Jeho druhé oko je skleněné.

Stavím stan, brašny z kola ukládám do něj a sedám si s večerí na obrubník. Sním tři mandarinky a zahlédnu jednoho ze živlů, který riskne přechod přes hlídané parkoviště až ke mně a vystrašeně se ptá na jídlo. Vypadá zbědovaně, ale v očích žádné zlo nezahlédnu. Pod kolem mi ještě leží dvě buchy od maminky. Dávám mu k tomu konzervu tuňáka a půlku nedopitého pomerančového džusu z Barcelony. Zajímal by mě jeho příběh, protože podle černého zbarvení kůže nevypadá na rodilého Maročana, jenže už se ho nikdy nedozvím. V tu chvíli se totiž probudí jednooký noční hlídač a s holí v ruce se za ním rozběhne. Žebrák před hlídačem prchá zrychlenou chůzí, což mě uklidní natolik, že ve stanu usínám se svou násadou od krumpáče připravenou v pravici.

Násada od krumpáče je nezbytná součást celé výbavy. Když jsem o rok dřív vyrazil do Afriky z Prachatic, vezl jsem si s sebou ze své chalupy v Třešňovém Újezdci násadu od vidlí. A protože celá expedice skončila nezdarem, rozhodl jsem se, že tentokrát s sebou potřebuju trochu větší kalibr. Našel jsem si tedy pilu dvoumužnou a za horkého srpnového večera a líbezného zvuku prozpěvujících kosů poposedávajících na vzrostlém ořechu jsem spolu se svým tátou v Třešňáku zařizl násadu od krumpáče. Jedná

se však pouze o kilo a půl těžkou psychologickou pomůcku. Nepředpokládám, že bych ji kdy použil jako zbraň, ani proti psům, natož pak na lidské pokolení. Jedná se jednoduše o kousek domova, na který když se podívám, hned si vybavím dětství na jihočeské vesnici, vůni kouře při opékání buřtů nad ohněm, bolest odřených kolen při učení se jízdě na kole (později babettě) a popálenin po pádu do metr vysokých kopřiv a krmení králíků u souseda Huňáčka bydlícího přes potok.

První africké ráno přijde až moc rychle. Celý rozezpálý, ale s jiskrou v oku balím stan a strojím kolo na dalekou cestu. Odrážím se od obrubníku a benzinka s parkovištěm se za mnou vzdalují. Po pravé straně shlížím k břehu Atlantiku, u kterého stále majestátně kotví železná kráska *Smeralda* a nedočkavě vyhlíží hodinu, kdy se znovu odpíchne od břehu a rozrazí vlny Středozevního moře.

Moje cesta vede do kopců na severu Maroka a já se znovu učím jezdit s plnou náloží. V báglech mám ke čtyřiceti kilům. Já vím, je to hodně, ale nejsem z těch, co si potrpí na co nejnižší hmotnost zavazadel, jak je dnes moderní. Vezu jednoduše to, co si myslím, že potřebuju. Vypadá to, že bude pršet. Sedmáct stupňů Celsia není žádná teplá Afrika, a tak šlapu v mikině a snažím se krev rozproudit svižnou

jízdou do prvního většího města, Tangerang. Rozkládá se okolo přístavu a má zhruba sedm set tisíc obyvatel. U prvního bankomatu vybírám šest set dirhamů (asi tisíc čtyři sta korun) a kupuju pouze vodu, protože jídlo si vezu ještě z Barcelony. Projíždím městem, z loňska si pamatuju zkratku na jižní výpadovku.

Hledám vedlejší uličky a snažím se z města plného lidí rychle vypadnout. Už teď působím jako nějaká atrakce a davy, které na ulicích potkávám, se za mnou ohlížejí a nechápavě pozorují, jak se na železném oři vzdaluju z jejich dohledu a pokračuju do uliček plných malých i velkých obchůdků, od řezníka přes prodavače ledniček, počítačů, melounů, rýže, banánů, pomerančů, mobilů a lopat, dětských hraček a cigaret, oříšků, turbanů, zimních kabátů a nádobí. Arabský svět je tady! Konečně jsem se dočkal, ten muslimský mumraj mi chyběl. Usmívám se na lidi okolo a zdravím pozdravem, který mi vydrží ještě pár měsíců. „Salám alejkum“ je boříč bariér. Pozdravení arabštinou je vždy přátelštější formou oslovení nežli okamžité vyhrknutí často nepřiliš dobře poskládané věty ve francouzštině.

„Salám alejkum!“

Chci být sám.

Ačkoliv jsem šťastný, když se znovu cítím součástí arabského zmatku, prioritou prvních dnů cesty je: být co nejdál od civilizace, uspořádat si myšlenky,

vyrovnat se vnitřně s tím, že teď už jsem na všechno sám. A připravit se důkladně na cestu. Protože doma na to přece nebyl čas. Člověka pohltí energie města, kde plyne čas rychleji a stále dokola se točí ve víru stereotypních přeludů, ze kterých se, když si nedáte pozor, těžko dostává ven, a jedinou složkou odměny se stává numerická informace, zapisovaná do kolonky aktuálního zůstatku na bankovním účtu.

Ten večer jsem opravdu sám. Ve větrném dni se mi podaří ujet osmdesát kilometrů za Tanger. Jakmile se přiblíží soumrak, sjedu z hlavní asfaltky na vedlejší cestičku mezi stromy vyšlapanou turem domácím a po pár stech metrech se přede mnou objeví ideální mýtinka na nocleh. Slézám z kola a deset minut jen sedím, dívám se po okolí a tříbím si myšlenky z právě prožitého dne v sedle. Vnímám mýtinu všemi smysly. Z nedalekého borovicového lesíka doléhají tísnivé a skřípavé zvuky stromů, které ohýbá vítr přicházející ze západu, od Atlantiku. Nad stromy už se tvoří červánky a sem tam je slyšet rolnička připevněná u krku kravky či kozy v dáli.

Sedím stále na pařezu, nohy natažené, a dávám tak vzniknout novému osobnímu rituálu po prošlapaném dni. Z mešity ve vesnici v údolí se line hlas svolávající muslimy k modlitbě, já si zatím u stanu na skromném ohničku ohřívám fazole k večeři a zahřívám své končetiny, protože marocké zimní večery jsou studené. Je mi dobře.

Mou slabinou a malinkým neduhem je fakt, že se bojím tmy. A světe div se, ta tma jednou denně pokaždé přijde, ať člověk chce, nebo ne! Ničemu nepřispívá ani fakt, že mám tři dioptrie na levém oku a dvě na oku pravém, navíc se zhoršujícím se astigmatismem. Takže v momentě, kdy si sundám brýle a uprostřed černočerné noci si odskočím ze stanu vykonat potřebu k nejbližšímu keři, vídám za svitu měsíce obrysy těch nejpodlejších a nejstrašnějších nestvůr, které má strachem opředaná fantazie dovede vynalézt. Veškeré šustění listů v korunách stromů či praskání dřeva dohořívajícího ohně mi evokuje představu nájemného vraha, kterého na mě poslal ten bezzubý pasáček koz, co jsem ho večer potkal při shánění suchého dřeva na podpal. Nejspíš se bude jednat o malou holčičku z béčkového hororového filmu s panenkou v ruce a schopností přemísťovat se světelnou rychlostí za úderu blesku. Při téhle představě a zvuku velice se podobajícímu ostření nože o kámen zastavím proud moči, natáhnu trenýrky a ladnou piruetou se nenápadně a velice rychle blížím ke stanu, do kterého skáču šipku.

Aby toho nebylo málo, po třetí ráno mě budí hýkání osla, stojícího metr od stanu. To je přesně ten zvuk, který by si měl každý nastavit jako budík. V útrobách svého skrovného stanového příbytku seberu veškerou odvahu a lichokopytníka zaženu cito-slovcem kšššc kšššc.